

Wyrostkiewicz, Michał

">>Fides et ratio<<. Tekst i komentarze",
Jan Paweł II, Lublin 2003 : [recenzja]

Studia Płockie 33, 277-278

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Jan Paweł II, «Fides et ratio». Tekst i komentarze,
red. Tadeusz Styczeń, Wojciech Chudy,
Wydawnictwo KUL, Lublin 2003 ss. 397.**

Dyskusje dotyczące wzajemnych odniesień, zależności i różnic pomiędzy naukowymi spekulacjami intelektualnymi a wierzeniami nie są czymś nowym. Podobnymi problemami filozofowie zajmowali się już na długo przed narodzeniem Chrystusa i zajmują się do tej pory. Również chrześcijańscy myśliciele niejednokrotnie na przestrzeni wieków podejmowali to zagadnienie. Zdania na ten temat, nawet wśród tych ostatnich, bywały jednak rozbieżne. Dlatego Jan Paweł II uznając tę kwestię za istotną poświęcił jej encyklikę, w której starał się uporządkować i rozstrzygnąć kwestię relacji między rozumem a wiarą. Analizując i opisując różne problemy dotyczące tych relacji, w całym dokumencie stara się potwierdzić zawartą we wstępie tezę, że „wiara i rozum (*fides et ratio*) są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy”.

Treści zawarte w encyklice bez wątpienia są wszystkim, którzy zajmują się teologią, dobrze znane. Wynika to z faktu, iż dokument ten został podpisany dość dawno, bo 14 września 1998 roku. Od tamtego czasu był już niejednokrotnie oceniany i komentowany. Dlatego wydaje się, że kolejna próba streszczania czy opisywania samego tekstu encykliki nie jest potrzebna, gdyż byłaby powtarzaniem tego, czego już dokonano.

Dokument ten, jak i wszystkie inne pisane przez Jana Pawła II, zawiera bardzo dużo treści. Niejednokrotnie mniej przygotowanemu czytelnikowi trudno jest wyłuskać każdą myśl Autora. Dlatego jako niezwykle cenną inicjatywę należy oceniać każdą próbę komentowania nauczania Ojca Świętego. Taką rolę ma też spełniać omawiana tu publikacja. Świadczy o tym sam tytuł, w którym zapisano, że książka zawiera nie tylko tekst encykliki, ale także dwadzieścia artykułów naukowych będących komentarzami do tego tekstu zebranymi i opracowanymi przez znanych lubelskich profesorów: ks. Tadeusza Stycznia i p. Wojciecha Chudego. Warto też dodać, że książka ta stanowi czternasty tom wydawanej przez Instytut Jana Pawła II KUL serii pt. *Jan Paweł II naucza*.

Niekwestionowanym walorem omawianej publikacji jest to, iż autorami większości tekstów zawartych w dziale pt. *Komentarze* są znane i cenione osoby ze świata nauki: uczeni hierarchowie Kościoła oraz świeccy naukowcy. Dla potwierdzenia tej tezy warto wymienić tu ich nazwiska. Są to kolejno: kard. Joseph Ratzinger,

abp Józef Życiński, kard. Marian Jaworski, ks. Andrzej Szostek MIC, ks. Tadeusz Styczeń SDS, Vittorio Possenti, kard. Angelo Sodano, kard. Stanisław Nagy SCJ, ks. Jerzy Bajda, o. Wojciech Giertych, Rocco Buttiglione, o. Mieczysław A. Krąpiec OP, Wojciech Chudy, ks. Alfred Wierzbicki, Andrzej Grzegorzczak, Josef Seifert, bp Kurt Krenn, abp Bolesław Pylak, Giovanni Reale i Władysław Stróżewski.

Poszczególne artykuły zebrane w *Komentarzach* dotyczą właściwie wszystkich istotnych zagadnień związanych z tym, czego dotyczy dokument papieski; od genezy, po wyjaśnienia konkretnych, nieraz bardzo szczegółowych kwestii. Ze względu na rozległość problemową, trudno w tym miejscu omówić szczegółowo wszystkie zagadnienia, o których traktują poszczególne teksty. Jednak, przynajmniej dla ogólnego zorientowania się w ich treściowej zawartości, warto przywołać tytuły czterech części, na jakie *Komentarze* zostały podzielone. Te tytuły, choć nie oddadzą w pełni treści poszczególnych artykułów, to bez wątpienia dostarczą pewnej informacji na jej temat. Pierwsza ze wspomnianych grup została zatytułowana *O tożsamości człowieka i jedności kultury*. Druga to *Wiara i rozum*. Trzecia, choć podobna, to jednak spoglądająca na omawiany problem z drugiej strony. Odzwierciedla to jej tytuł *Rozum i wiara*. Ostatnia część zaś nosi tytuł: *Korzenie i perspektywy encykliki*. Warto też dodać, że całość otwiera wprowadzenie redaktorów zatytułowane „*Kim jestem*” – *Gnothi se auton* („*Poznaj samego siebie*”).

Fakt, że teksty będące komentarzami do encykliki powstały kilka lat po ukazaniu się jej, wcale nie oznacza, że omawiają zdezaktualizowane problemy. Świadczy raczej o tym, iż nie są to artykuły tworzone pośpiesznie. Wydaje się więc, że książka zawiera dokładnie przemyślane i bardzo dojrzałe refleksje oraz analizy ponadczasowych treści dokumentu papieskiego.

Wszystko, co zostało powiedziane wyżej, niewątpliwie stanowi zachętę do sięgnięcia po omawianą publikację. Podkreślając jej zalety, warto jednak zauważyć drobne niedociągnięcia. Jest nim brak choćby bardzo skromnych informacji o autorach. Chociaż – jak zauważono wyżej – większość z przywołanych nazwisk nie wymaga komentarza, to jednak nie wszystkie. Dlatego jakakolwiek informacja o autorach artykułów byłaby nie tylko mile widziana, ale wręcz potrzebna.

Omawiana książka może być interesującą lekturą zwłaszcza dla tych, którzy chcą zastanowić się nad nauczaniem Jana Pawła II i pogłębić swoją wiedzę na ten temat. Ponieważ zarówno sama encyklika, jak i komentarze, napisane są językiem naukowym i stanowią isticie naukowe publikacje, trudno jest tę książkę polecać ludziom, którzy nie mają odpowiedniego przygotowania, poszukują pomocy w zrozumieniu czy przyswojeniu sobie treści encykliki *Fides et ratio*. Bez wątpienia jednak dla teologów i filozofów może to być ciekawa i potrzebna lektura.

Michał Wyrostkiewicz